
Nederlandse Vereniging voor Wetgeving
Verslag van de studiemiddag 2017
Thema: 'Toegankelijkheid van wetgeving'

Gehouden op 2 november 2017
Bij de Raad van State

'De wetten moeten toegankelijk zijn voor burgers, daarover is iedereen het eens. In de praktijk vindt de burger de deur naar de wet echter meestal gesloten.'

Met bovenstaand citaat van Willem Witteveen trapte Tim Borman de studiemiddag over toegankelijke wetgeving af. Onder zijn leiding gingen ruim 40 leden van de vereniging met elkaar in conclaaf over de vraag welke factoren gunstig of juist funest zijn voor de toegankelijkheid van wetgeving.

De studiemiddag werd ingeleid met een toespraak van Wessel Visser van BureauTaal. Zijn belangrijkste boodschap was dat de schrijver van teksten – dus ook wetteksten – altijd van achter naar voren moet redeneren. Eerst stap 3: Wie leest straks de tekst? Dan stap 2: Wat moet de lezer doen nadat hij de tekst heeft gelezen? En dan pas stap 1: het opstellen van de tekst. Inzake stap 3 riep Visser op rekening te houden met de kloof tussen enerzijds het hoge taalniveau van wetgevingsjuristen en anderzijds het gemiddelde taalniveau in Nederland. Dat gat moeten we erkennen en accepteren. In zijn visie valt dit gat in taalvaardigheid alleen te dichten door van de jurist te vragen om teksten op een lager taalniveau op te stellen. Uiteraard met behoud van informatie. Tot slot ging Visser in op de vraag hoe het nu komt dat juristen vaak moeilijke teksten schrijven, met een hoog taalniveau. Hij had daarvoor drie verklaringen:

1. Het hoge taalniveau is het voorkeursniveau van juristen. Het is in de opleidingen aangeleerd en op het werk raakt men er in gespecialiseerd. Schrijven op een lager taalniveau is dan moeilijker.
2. Status kan een rol spelen. Aan een moeilijke tekst kan een zekere mate van status worden ontleend.
3. Onzekerheidsreductie. Mensen schrijven moeilijke teksten als ze de materie niet goed beheersen. Pas als je boven de stof staat, kun je het eenvoudig opschrijven.

Vervolgens was het aan de deelnemers van de studiemiddag om groepsgewijs te identificeren wat de belangrijkste knelpunten zijn in de toegankelijkheid van wetgeving. Aan de hand van enkele artikelen uit *het Besluit toegelaten instellingen volkshuisvesting 2015* kwamen maar liefst 12 suggesties uit de koker, welke door de leden werden geprioriteerd tot 3 belangrijke knelpunten. Vervolgens gingen de groepen weer uiteen om aanbevelingen te doen voor deze drie knelpunten. Het resultaat van deze inspirerende workshop, waarbij discussies op het scherpst van de snede werden afgewisseld door hilariteit, treft u hieronder aan.

Wij hopen dat met deze aanbevelingen iedere wetgevingsjurist zijn voordeel kan doen, en wellicht dat de resultaten zijn weerslag hebben in de, of een, eerstvolgende wijziging van de Aanwijzingen voor de regelgeving.

AANBEVELINGEN
van leden van de
Nederlandse Vereniging voor Wetgeving
voor de toegankelijkheid
van wetgeving

De leden van de Nederlandse Vereniging voor Wetgeving noemen de volgende belangrijkste knelpunten inzake de toegankelijkheid van wetgeving en bevelen daarbij het volgende aan:

Knelpunt	Aanbeveling
<p>1. Gebrek aan structuur in de regeling</p> <p><i>(33% van de stemmen)</i></p>	<p>Structuur ondersteunt de schrijver van wetteksten om de inhoud van artikelen goed af te bakenen, en ondersteunt de lezer om snel begrip te hebben van de inhoud van de bepalingen. Bevorder structuur door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het gebruik van kopjes bij artikelen verplicht te stellen; - kortere artikelen na te streven die zich beperken tot één onderwerp; - voor het schrijven een inhoudsopgave van de regeling te maken.
<p>2. Gebruik van lange zinnen</p> <p><i>(25% van de stemmen)</i></p>	<p>Behalve door het gebruik van korte zinnen, kunnen lange zinnen worden vermeden door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een meersporenbeleid te hanteren bij wetgeving, door niet alleen van tekst, maar ook van tabellen, schema's en afbeeldingen gebruik te maken. Mét een normatief karakter. Dat sluit beter aan op veel ontvangers (<i>beeldcultuur</i>). Hier zou onderzoek naar kunnen worden gedaan. - de actief in plaats van passieve vorm te hanteren; - zoveel mogelijk opsommingen te hanteren.
<p>3. Gebruik van veel jargon</p> <p><i>(14% van de stemmen)</i></p>	<p>Hoewel jargon voor de juridische precisie soms onvermijdelijk is, wordt aanbevolen het gebruik van normaal taalgebruik te bevorderen, door:</p> <ul style="list-style-type: none"> - een lijst van verboden of een te vermijden woorden op te stellen; - definitiebepalingen met een laag taalniveau te gebruiken (gewone mensentaal).

Enkele procesvoorstellen door leden van de vereniging:

Naast bovengenoemde aanbevelingen voor de toegankelijkheid van wetgeving, deden diverse leden ook procesvoorstellen om de toegankelijkheid van wetgeving te bevorderen. De volgende voorstellen werden geopperd:

- De wetgevingsjurist moet gelijktijdig met het schrijven van de wet, betrokken zijn bij het schrijven van handreikingen voor de uitvoering en voorlichting. De verbinding met de uiteindelijke rechtssubjecten wordt dan sterker.
- De wetgevingsafdelingen zouden meer aandacht moeten hebben voor het onderhoud van wetgeving. Een lid van de vereniging opperde zelfs een verplichte horizonbepaling specifiek voor de kwaliteit van de betreffende wet.
- Wetgevingsjuristen moeten periodiek worden bijgeschoold inzake de kwaliteitsnormen voor wetgeving.
- Implementeer een 4-ogen principe op wetgevingsproducten. Laat een andere wetgevingsjurist kritisch meelesen op concept-wetteksten. Voor de toegankelijkheid zou je de tekst ook kunnen Daarnaast maar ook een juridische leek.
- Voorzie alle wetgevingsjuristen van de Aanwijzing voor de regelgeving in boekvorm.